



# FYLKESMANNEN I AUST-AGDER

Utdannings- og familieavdelingen

Hjemmeside: <http://fylkesmannen.no/AA> E-post: [postmottak@fmaa.no](mailto:postmottak@fmaa.no)

Det Kgl. Kunnskapsdepartement  
Postboks 8119 Dep

0032 Oslo

Deres ref.  
/ 15.05.2006

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)  
Sak nr. 2006/3556 / MME  
Ark. nr. 632.0

Dato  
15.09.2006

## RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE MED FORSLAG OM ENDRINGER I OPPLÆRINGSLOVENS BESTEMMELSER OM FAG- OG YRKESOPPLÆRINGEN

### Høringsuttalelse

#### Bakgrunn

Utdannings- og forskningsdepartementet etablerte tidlig i 2005 en arbeidsgruppe som skulle foreslå endringer i opplæringslovens bestemmelser om fag- og yrkesopplæringen.

Arbeidsgruppens mandat var å gjennomgå opplæringslovens kapittel 4 og 12 om fagopplæring i bedrift, og foreslå en forenkling av bestemmelsene og en tilpasning til behovene i dag.

Arbeidsgruppen skulle særlig vurdere hvilke oppgaver partene i arbeidslivet skal ha i det offentlige opplæringssystemet regionalt, og hvordan partenes deltakelse skal organiseres.

Arbeidsgruppen leverte sin rapport til departementet 29.mars 2006. Rapporten er sendt på høring med høringsfrist 15.09.2006.

#### Kommentarer og innspill

Vi har valgt å strukturere kommentarene og innspillene under kategoriene

- Generelt
- Kommentarer til enkelte endringsforslag

Fylkesmannen går ikke inn i alle enkeltpunkter, men konsentrerer uttalelsen om noen mer generelle problemstillinger knyttet til fylkeskommunens ansvar for hele videregående opplæring, tilsynsbegrepet samt noen enkeltpunkter knyttet til lovformuleringer.

#### Generelt

Etter fylkesmannens vurdering har lovarbeidsgruppen gjort et grundig og viktig arbeid og fremmet endringsforslag til opplæringsloven som vil føre til ønsket forenkling og oppdatering i henhold til behovene i dag. **Fylkesmannen slutter seg i hovedsak til arbeidsgruppens vurderinger og tilrådinger.**

### Fylkeskommunens rolle og ansvar:

Når det gjelder fag- og yrkesopplæringen, har loven gjennomgått lite endringer siden før Reform 94, og etter fylkesmannens vurdering er det nødvendig å gå igjennom loven med tanke på å "modernisere" den slik at lovformuleringene fanger opp de endringer som er skjedd i videregående opplæring/fag- og yrkesopplæringen de to siste tiår, og at den formulerer det overordnede ansvaret for denne delen av videregående opplæring på en mer systematisk måte enn i nåværende lov. Dette følger utvalget opp i sitt omfattende arbeid.

Lovarbeidsgruppen mener at med fylkeskommunens lovfestede ansvar etter §13-10, samt en ny bestemmelse om at lærebedriftene skal ha ansvar for å ha et kvalitetssystem og en årlig rapporteringsplikt, vil det ikke være nødvendig å lovfeste en eksplisitt hjemmel for fylkeskommunen til å kontrollere lærebedriften til erstatning for y-nemndas tilsynshjemmel i §12-4. Fylkeskommunen vil uansett ha hjemmel til å kontrollere og følge opp bedriftene i tilknytning til godkjenning av lærebedrifter og bedrifter som er tilknyttet et opplæringskontor eller en opplæringsring.

**Fylkesmannen deler arbeidsgruppens vurdering på dette området. Vi mener at arbeidsgruppens forslag i pkt 2.3 vil klargjøre fylkeskommunens helhetlige ansvar.**

Arbeidsgruppen drøfter fylkeskommunens ansvar for videregående opplæring og eierskap for de videregående skolene slik det uttrykkes i opplæringsloven, og vurderer det i sammenheng med det ansvar som er gitt yrkesopplæringsnemnda i en eksplisitt hjemmel til å føre tilsyn med opplæringen som skjer i bedrift, og den tilsynsoppgaven som fylkesmannen har. Begrepet tilsyn brukes i loven i dag om flere aktiviteter, og tilsynsfunksjonen med fag- og yrkesopplæringen er tillagt flere aktører. Lovarbeidsgruppen ser det hensiktsmessig at tilsynsbegrepet kun brukes om det tilsynet som fylkesmannen utfører som kontroll med at fylkeskommunens virksomhet er i tråd med lover og forskrifter.

**Vi deler denne vurderingen.**

### Tilsyn:

Lovarbeidsgruppen peker også på viktigheten av at fylkesmannens tilsynsvirksomhet i framtida omfatter fag- og yrkesopplæringen. **Dette er vi også enige i.**

### Kvalitet i fag- og yrkesopplæringen:

Det systematiske arbeidet med kvalitet i fag- og yrkesopplæringen, som omtales i rapporten, er grunnleggende viktig for å få til helhet og sammenheng i videregående opplæring. Vi ser det som positivt at lovendringer som tydeliggjør dette, gjøres parallelt med innføringen av Kunnskapsløftet.

Rapporten styrker en kopling og sammenheng mellom yrkesopplæring som starter i skolen og fagopplæring i bedrift. Yrkesopplæringsnemndene vil med foreslåtte endringer i større grad kunne få innsyn i og trekkes med som rådgivende organ for den delen av fag- og yrkesopplæringen som skjer i skolen og i spørsmål som er knyttet til organisering og dimensjonering av tilbud..

Rapporten viderefører den grunntenkingen som kom til uttrykk i kvalitetsstrategien "Kompetanse 2010" og som igjen bygger på grunntenkingen i Søggen-utvalget og påfølgende Stortingsmelding 30. Det innebærer at vi realiserer en kvalitetstenking som er prinsipielt den samme i opplæring i skole og bedrift. Det vil kunne bidra til fellesforståelse og gi gode muligheter for nødvendig samarbeid om kvalitetsutvikling i skole og bedrift.

Rapporten vil med sine endringsforslag også tydeliggjøre ansvaret for opplæring i den enkelte lærebedrift/opplæringsring.

Endringsforslagene er ment å bidra til bedre og mer tydeliggjort ansvar og samhandling mellom aktørene i fag- og yrkesopplæringen. Sentralt i dette arbeidet er opplæringsnemndene.

## *Kommentarer til enkelte endringsforslag*

### **§ 3-3 Opplæringsordninga for den vidaregåande opplæringa**

Det er foreslått endiger som forenkler bestemmelsen. Fylkeskommunens ansvar som skoleeier blir mer tydelig ved at fylkeskommunen gjøres til rettssubjekt etter loven i stedet for den enkelte vidaregåande skole i sjetle ledd.

**Fylkesmannen viser til arbeidsgruppens egne kommentarer og støtter endringsforslagene.**

### **§ 3-5 Fag- og sveineprøve utan læreforhold og skole**

Fylkeskommunen gis et helhetlig forvaltningsansvar for de oppgaver der yrkesopplæringsnemnda tidligere var ansvarlig for vedtak.

**Fylkesmannen støtter arbeidsgruppens forslag til endring.**

### **§ 4-1 Kven som er lærling og lære kandidat**

**Fylkesmannen viser til arbeidsgruppens forslag om endring i overskriften og støtter forslaget.**

### **§ 4-2 Særlege rettar og plikter for lærlingen og lære kandidaten**

Fylkesmannen viser til arbeidsgruppens vurderinger og merknader. Som følge av endringer i § 4-1 følger det naturlig at tilsvarende endring i overskriften gjøres gjeldende også for § 4-2. Endringene for øvrig er med å tydeliggjøre hvem som har ansvaret for lærlingen og lære kandidaten, og hva dette ansvaret innebærer i forhold til gjeldende lovverk.

**Fylkesmannen støtter forslaget.**

### **§ 4-3 Godkjenning av lærebedrift**

Forslaget til endring av ansvar for godkjenning av lærebedrift følger naturlig av de endringer arbeidsgruppen for øvrig legger fram. Fylkeskommunen overtar et helhetlig ansvar for å fatte vedtak i spørsmål knyttet til fag- og yrkesopplæringen i stedet for yrkesopplæringsnemnda.

Endringsforslaget vil videre tydeliggjøre ansvaret til den eller de lærebedriftene som har ansvar for lærlingen og lære kandidaten. En tydeliggjøring av ansvar og krav om faglig leder og instruktør ved hver bedrift er viktige skritt for å sikre kvaliteten på opplæringen.

**Fylkesmannen støtter forslaget.**

### **§ 4-4 Rettane og pliktene til lærebedrifta m.m.**

Endringene vil tydeliggjøre at bedriftenes plikter for opplæringen er bundet til gjeldende læreplanverk, og at tilskuddet til bedriftene er knyttet til ansvaret bedriftene har for opplæringen i motsetning til verdiskapningen. Samtidig understrekes fylkeskommunens ansvar for å oppfylle elevens rett.

**Fylkesmannen støtter forslaget.**

#### **§ 4-5 Lærekontrakt og opplæringskontrakt**

Endringen i overskriften følger naturlig av endringene i § 4-1 og 4-2. Opplæringskontrakt er gjeldende for lærekandidaten.

**Fylkesmannen er positiv til endringene som stiller tydelig og presise krav til kontraktene vedrørende ansvar og berørte avtaler.**

**Fylkesmannen støtter forslaget.**

#### **§ 4-6 Endring og heving av lærekontrakt og opplæringskontrakt**

Fylkesmannen viser til kommentarene til § 4-5 og tidligere om økt ansvar for fylkeskommunen.

**Fylkesmannen støtter forslaget.**

#### **§ 4-7 Internkontroll i den enkelte lærebedrifta**

Arbeidsgruppen ønsker å fjerne begrepet tilsyn og erstatter dette med internkontroll.

Fylkesmannen er enig i at tilsyn lett kan forveksles med statlig tilsyn etter § 14-1, og at innføringen av begrepet internkontroll bedre kan nyttes til den kvalitetssikring som bedriften er ansvarlig for å gjennomføre.

Bestemmelsen om årlig rapportering til fylkeskommunen vil både synliggjøre fylkeskommunen som ansvarlig for godkjenning og oppfølging av den enkelte bedrift, men også kunne bidra til en videreutvikling av kvalitetsarbeidet for fag- og yrkesopplæringen.

**Fylkesmannen støtter forslaget.**

#### **§ 4-8 Straff**

Arbeidsgruppen foreslår å oppheve denne paragrafen.

**Fylkesmannen støtter forslaget.**

#### **§ 12-3 Yrkesopplæringsnemnder og yrkesutval**

Arbeidsgruppen er delt i sin innstilling til endringer.

Rapporten fra arbeidsgruppen styrker generelt en kopling og sammenheng mellom yrkesopplæring som starter i skolen og fagopplæring i bedrift. Dette presiseres flere steder i rapporten.

Stortinget vedtok i 2004 en ny struktur på 3-partssamarbeidet om fag- og yrkesopplæringen. Gjennom overgangen fra RFA til SRY ble trepartssamarbeidet videreført. Dette samarbeidet ses som en bærebjelke for norsk fagopplæring. De ulike faglige rådene er også involvert i arbeidet med nye læreplaner innen de yrkesfaglige programmene i Kunnskapsløftet. Yrkesopplæringsnemndene vil med foreslåtte endringer i større grad få innsyn i og trekkes med som rådgivende organ for den delen av fag- og yrkesopplæringen som skjer i skolen.

**Fylkesmannen mener det er grunn til å vurdere mindretallets forslag til representasjon i yrkesopplæringsnemnda. Dette vil kunne sikre nemnda legitimitet i spørsmål knyttet til opplæringen i skolen. En bredere representasjon vil også kunne bidra til at nemnda blir en brobygger mellom opplæring i skole og opplæring i bedrift.**

**§ 12-4 Oppgåvene til yrkesopplæringsnemnda og ny § 4-8 Oppgåvene til fylkeskommunen knytte til fag- og yrkesopplæringa**

Lovarbeidsgruppen foreslår at nemnda får en større innflytelse på saker av prinsipiell faglig betydning innenfor fag- og yrkesopplæringen. Administrative oppgaver tillegges fylkeskommunen, samtidig som fylkeskommunen også får ansvar for å fatte vedtak etter at saker er forelagt y-nemnda til uttalelse gjennom vedtak.

Det fremgår av gruppens redegjørelse at arbeidsdelingen mellom fylkeskommunen og nemnda praktiseres ulikt i de enkelte fylkeskommunene. Fylkeskommunene er ulikt organisert og ulike i størrelse. Dette mener vi at lovgiver må ta hensyn til. Loven bør angi prinsipper og målsetninger, samtidig som den også må gi rom for en viss grad av lokal frihet slik at man kan unngå unødig byråkratisering i mindre fylkeskommuner.

For øvrig støtter vi i prinsippet arbeidsgruppens argumentasjon og er enig i at den foreslåtte ansvarsfordelingen generelt synes å være egnet til å føre til bedre samarbeid og bedre kvalitet i fagopplæringen.

**Fylkesmannen mener at det også her er grunnlag for å vurdere om de foreslåtte formuleringene fra mindretallet er bedre, samtidig som de må ses i sammenheng med forslaget til § 12-3.**

Med hilsen

  
Karen Junker  
utdanningsdirektør

  
Maiken Messel  
rådgiver